

Drøftingssak

<i>Saksnr</i>	<i>Utvalg</i>	<i>Møtedato</i>
	Helse- og omsorgsutvalget	28.04.2020

Saksbehandler: Hilde Anhangen Karlsen

Arkivsak: 2020/2473

Dato: 20.04.2020

Drøfting - Nettsalg av alkohol - Indre Fosen kommune

Bakgrunn:

Indre Fosen kommune har den seneste tiden mottatt henvendelser fra flere aktører som ønsker bevilling for å selge alkohol på nettet. Det er i to tilfeller innvilget utvidelse av eksisterende bevilling for salg av alkohol til å gjelde nettsalg. Dette er tidsbegrensede bevillinger som kun gjelder salg i Indre Fosen kommune.

Salgsbevilningene skal utøves i henhold til lovverket og til de gjeldende alkoholpolitiske retningslinjene i kommunen. Det vises i innvilgelsene spesielt til alkoholforskriftens kapittel 2 og 3, som gjelder salg og utlevering av alkoholholdig drikke, særlig bevilgningshavers ansvar for at salget foregår i samsvar med lov og forskrifter. Utlevering av varene må skje innenfor de åpningstider som gjelder for bevillingen. Dette gjelder uavhengig av om varene utleveres i butikken, er bestilt over internett eller blir kjørt hjem til kunden.

De bevilningene som er innvilget så langt, er gjort av administrasjonen, i henhold til den muligheten som administrasjonen har til å innvilge midlertidige bevillinger. Det er nå ønskelig at helse- og omsorgsutvalget, som politisk ansvarlig for salgs- og skjenkebevillinger, drøfter og tar stilling til mer permanente bevillinger på området.

Fakta om nettsalg:

Nettsalg av alkohol reguleres av Alkoholoven, kapittel 3.

§ 3-1. Retten til salg av alkoholholdig drikke

Salg av alkoholholdig drikk gruppe 2 og 3 kan bare foretas av AS Vinmonopolet på grunnlag av kommunal bevilling, eller på grunnlag av tillatelse som nevnt i § 3-1a eller bevilling etter § 3-1b.

Salg av alkoholholdig drikk gruppe 1 kan bare foretas på grunnlag av kommunal bevilling, eller på grunnlag av tillatelse som nevnt i § 3-1a eller bevilling etter § 3-1b. Det gjelder også der salget skal drives av et selskap som helt eller delvis eies av

kommunen. Bevillingen gjelder for et bestemt lokale og en bestemt type virksomhet. Salgsbevilling kan ikke utøves sammen med skjenkebevilling i samme lokale.

AS Vinmonopolet kan ikke inneha bevilling til salg av alkoholholdig drikk som ikke omfattes av selskapets enerett etter første ledd eller tilvirkningsbevilling, og kan ikke drive engrossalg av alkoholholdig drikk. Bevilling til salg av alkoholholdig drikk med høyere alkoholinnhold enn 4,7 volumprosent til AS Vinmonopolet kan bare gis dersom det også gis bevilling til salg av annen alkoholholdig drikk i kommunen.

AS Vinmonopolet skal ikke forskjellsbehandle leverandører og produkter på grunnlag av nasjonalitet eller opprinnelsesland. Departementet kan gi forskrifter om innkjøp, produktutvalg, leveringsbetingelser og prisfastsetting.

Det kan bare selges alkoholholdig drikk som er levert av en som har tilvirknings- eller salgsbevilling eller som kan drive engrossalg, eller som er innført eller tilvirket med hjemmel i § 3-1b eller av AS Vinmonopolet med hjemmel i § 2-1 annet ledd. AS Vinmonopolet kan likevel besørge auksjon av alkoholholdig drikk på vegne av personer uten rett til omsetning av alkoholholdig drikk. Departementet kan gi nærmere forskrifter om slik auksjon, herunder om gebyr.

Salg av alkoholholdig drikk i gruppe 1 krever kommunal bevilling, jf. andre ledd. Dette gjelder også hvis salget skal drives av et selskap som helt eller delvis eies av kommunen. Slikt salg kan også skje på grunnlag av tillatelse til salg av alkoholholdig drikk på flyplasser, jf. § 3-1a eller bevilling til salg av alkoholholdig drikk tilvirket i egen virksomhet, jf. § 3-1b.

Antall bevillinger

Kommunen kan bestemme hvor mange bevillinger den vil gi, jf. § 1-7a andre ledd. Dette innebærer bl.a. at det kan opprettes et kommunalt salgsmonopol for alkoholholdig drikk i gruppe 1, f.eks. et ølutsalg. Det er ikke noe i veien for at kommunen selv eier utsalget, eller at bevillingen gis til et selskap der kommunen har de dominerende interessene.

Bestemt lokale

Salgsbevillinger må knyttes til et bestemt angitt areal. Salg kan bare skje i de lokalene som er omfattet av bevillingen. Bevillingshaver må derfor fremlegge en arealbeskrivelse som kan legges til grunn for søknadsbehandlingen og fastsettelse av salgsarealet. Hvis virksomheten ikke lenger drives i de samme lokalene som da bevillingen ble gitt, bortfaller bevillingen. Dette gjelder også ved flytting innen samme bygning. Det vil være en endring av salglokalet dersom virksomheten flyttes fra en etasje til en annen i samme bygg, så lenge ingen del av de opprinnelige lokalene benyttes. Det er uten betydning om virksomheten beholder samme gårds- og bruksnummer. Mindre innskrenkninger eller utvidelser av lokalene omfattes ikke og kan skje uten ny bevillingssøknad.

Bestemt type virksomhet

Bevillingen må knyttes til et driftskonsept, for eksempel en dagligvareforretning, en spesialforretning, salg over disk osv. Når et salgssted har skiftet karakter, for eksempel fra dagligvareforretning til spesialforretning, kreves ny bevilling. Bevillingsmyndigheten bør derfor kreve at det blir lagt frem en konseptbeskrivelse, som kan legges til grunn for behandlingen. Innenfor den rammen som bevillingsvedtaket og den underliggende søknaden gir, kan bevillingshaver likevel foreta enkelte mindre endringer. Se også merknader til forbudet mot salgsbevilling i kiosker og bensinstasjoner i alkoholforskriften § 3-4 jf. alkoholloven § 3-8.

Forbud mot salg og skjenking i samme lokale

Salgsbevilling kan ikke utøves sammen med skjenkebevilling i samme lokale, jf. andre ledd siste punktum. Dette betyr at det ikke kan gis salgsbevilling til lokaler hvor det allerede foreligger en skjenkebevilling, og omvendt. Den alkoholholdige drikken som kjøpes på et skjenkested, må altså konsumeres i skjenkelokalet. Dette gjelder selv om salget og skjenkingen ikke er ment å foregå på samme tid. Se også § 4-1 første ledd. Bestemmelsen er ikke til hinder for at en og samme bevillingshaver har både salgs- og skjenkebevilling så lenge virksomhetene foregår adskilt.

Hva som skal anses som ett og samme lokale må avgjøres etter en konkret helhetsvurdering, hvor en særlig legger vekt på mulighetene for en tilfredsstillende kontroll. Momenter i vurderingen kan være arealenes fysiske tilknytning til hverandre og om det er snakk om én og samme virksomhet – herunder om det føres felles regnskap o.l. Den konkrete vurderingen er det opp til kommunen å foreta.

I kommentarer til loven er følgende beskrevet om nettsalg:

Alkoholloven har ingen særskilte regler for hvordan salg av alkohol bestilt på nett skal foregå med unntak av alkoholforskriften § 14-3 nr. 10 om alkoholreklame ved nettsalg. Det har imidlertid etablert seg en praksis hvor § 3-1 annet ledd også anses å omfatte bevilling til nettsalg.

Bevilling for nettsalg må knytte seg til ett bestemt lokale og en bestemt type virksomhet, jf. alkoholloven § 3-1 andre ledd. Virksomheten må ha bevilling i alle de kommuner hvor alkoholholdig drikk skal utleveres.

Utlevering av alkohol bestilt på nett kan foregå ved hjemlevering, henting på varelager og fra særskilte utleveringspunkter. Salgsformen gir utfordringer når det gjelder kontroll med utlevering av varene.

Det vises for øvrig til alkoholloven § 1-9, jf. alkoholforskriften kapittel 9 om kontroll.

Kommunens skjønn og saksbehandling

Kommunen har en vid skjønnsmessig adgang som vil kunne innebære at utfallet av en søknad kan variere fra kommune til kommune. Forhold som

bevillingsmyndigheten må ta hensyn til ved behandling av søknad om slik bevilling er blant annet utfordringer knyttet til kontroll med utlevering av alkoholholdig drikk. En kommune står fritt til å avslå søknad fra aktører som driver nettsalg med utlevering dersom kommunen ikke ønsker slik virksomhet i kommunen.

Kontrollhensynet og internkontroll

Bevillingshaver må påse at utleveringen skjer innenfor alkohollovens rammer, jf. blant annet regler om aldersgrenser, salgstider, forbud mot utlevering til personer som er åpenbart påvirket av rusmidler og kravet om forsvarlig utøvelse av bevillingen (§§ 1-5, 3-7, 3-9 og alkoholforskriften § 3-1).

Enhver bevillingshaver skal føre internkontroll med at virksomheten drives i henhold til bevillingen, alkoholloven og bestemmelser fastsatt i medhold av loven, jf. alkoholforskriften § 8-1. Dette ansvaret er det samme ved nettsalg som ved annet salg. Hvilke kontrollordninger og rutiner som er etablert skal således fremgå av internkontrollsystemet.

Vilkår knyttet til bevillingen

Kommunen kan sette vilkår som kan bidra til å lette kontrollen. Vilkårsadgangen etter alkoholloven følger av den alminnelige forvaltningsretten (se merknader til alkoholloven § 3-2.)

For nettsalg vil det det være særlig aktuelt å sette vilkår som bidrar til å sikre at alders- og tidsbestemmelser overholdes og som bidrar til at kommunens kontroll med utøvelsen lettes.

Det kan settes både generelle vilkår for alle salgsbevillinger som omfatter nettsalg og individuelle vilkår i tilknytning til hvert enkelt bevillingsvedtak.

Tidsinnskrenkninger

Utlevering av alkoholholdige drikk må skje innenfor de åpningstider som gjelder for bevillingen. Dette gjelder uavhengig av om varen utleveres i butikken, er bestilt over Internett eller blir kjørt hjem til kunden på grunnlag av annen avtale. Varer kan imidlertid bestilles når som helst utenom dette tidspunktet.

Selvbetjente hentepunkter

Alkoholholdig og alkoholsvak drikk kan ikke utleveres på selvbetjente hentepunkter, da dette vil være i strid med forbudet mot salg fra automat i alkoholforskriften § 2-5 og alkohollovens aldersgrensebestemmelser i § 1-5 andre ledd. Med selvbetjente hentepunkter menes ubetjente hentepunkter hvor kunden gis tilgang til å hente ut bestilte og betalte varer for eksempel ved bruk av en kode/passord.

Nærmere om kravet til styrer og stedfortreder

Det fremgår av § 1-7c første ledd, første punktum at "For hver bevilling skal det

utpekes en styrer med stedfortreder som må godkjennes av bevillingsmyndigheten". Dette gjelder også for nettsalg.

Det stilles ikke krav om at styreren eller stedfortrederen skal være fysisk tilstede til enhver tid. Styrer har likefullt ansvaret for at utøvelsen av bevillingen er forsvarlig også når vedkommende ikke er til stede. Styrer skal være kontrollmyndighetenes kontaktperson og skal sørge for at det pekes ut personer som kontrollmyndigheten kan forholde seg til ved kontroll i deres fravær.

En person kan være styrer for flere bevillinger, men må godkjennes av bevillingsmyndigheten for hver bevilling. Ved behandling av søknad om salgsbevilling for netthandel, med utlevering hos kunden eller andre utleveringssteder, må kommunen vurdere om hensynet til kontroll med utlevering av varene er ivaretatt. Ved godkjenning av styrer og stedfortreder som også innehar disse vervene i andre kommuner, vil det være naturlig å se hen til hvorvidt hensynet til forsvarlig kontroll ivaretas eller ikke. Dersom kommunen anser at organiseringen av virksomheten og de fremlagte rutinene tilsier at styrer og stedfortreder ikke har mulighet til å føre kontroll med utleveringen, i den grad kommunen ønsker, vil kommunen kunne avslå søknad om salgsbevilling.

Alkoholovens reklameforbud

Alkoholovens bestemmelser om reklame i § 9-2, jf. alkoholforskriften kap. 14 kommer til anvendelse for nettsalg av alkoholholdig drikk. Se spesielt merknadene til alkoholforskriften § 14-3 nr. 10 om unntak for nøkterne produkt- og prisopplysninger ved nettsalg.

Innlevering av omsetningsoppgaver

Innehaver av en kommunal salgsbevilling plikter å sende inn omsetningsoppgave og betale et omsetningsgebyr jfr. alkoholforskriften §§ 6-1 og 6-3 til bevillingsmyndigheten. (Se mer om omsetningsoppgaver i merknadene til disse bestemmelsene).

Det skal kun rapporteres om omsatt mengde til den kommune hvor utleveringen faktisk skjer. En aktør som innehar salgsbevilling i flere kommuner, skal rapportere til flere kommuner. Omsatt mengde det skal rapporteres om skal kun omfatte alkoholholdig drikk som er utlevert i den enkelte kommune. Uavhengig av omsetningens størrelse skal det betales et minstegebyr jf. alkoholforskriften § 6-2.